

Fagbladet

OFFICEREN

04 / SEPTEMBER 2026

OFFICER I CYBERDIVISIONEN

AI I OPERATIONER

DRONEPIONERERNE

Høj puls og holdsport

www.hod.dk

Leder
Kort nyt
Kaptajnen, der lærer Hæren at tale med kunstig intelligens
Dronepionererne
Afskrækkelse i cyberspace
Han var egentlig færdig med IT – så blev han officer
12 år i konstant udvikling – i samme job
Hedebølge, høj puls og holdsport på historiske Holmen
Interview
En post i brændpunktet
Verserende sager

Forsidefoto:
Morten Fredslund

Bagsidefoto:
Michael Aagaard Jensen

Formand
Niels Tønning
niels@hod.dk

ER DEN DANSKE MODEL I KRISE?

LANGT DE FLESTE OFFICERER ER OG HAR I HELE DERES ANSÆTTelsesFORLØB VÆRET MEDLEMMER AF HOD. Faktisk oplever vi heldigvis stadig at modtage flere indmeldelser end udmeldelser, og det er blandt akademikerorganisationerne kun lægeforeningen, som har en højere organisationsgrad.

Hele eksistensgrundlaget for den danske model er da også, at vi som forhandlingsberettiget organisation er repræsentative for gruppen. At vi kan forhandle ud fra en styrkeposition, hvor man hverken fra vores arbejdsgivere på alle niveauer eller politisk side kan sidde os overhørig. De to ting kan vi godt sætte flueben ved. Endnu.

Ikke-medlemmer får samme overenskomstresultat som medlemmer, men hvis den forhandlingsberettigede organisation ikke repræsenterer majoriteten af gruppen, bliver resultatet med tiden kun dårligere.

Vi kan ikke få opfyldt alle vores krav ved forhandlingsbordet. Enhver aftale vil være det bedst mulige kompromis, hvor begge parter må flytte sig for at få et resultat. Og OK26 var ikke nogen undtagelse. Som medlem er man jo ikke med i forhandlingsrummet og kender derfor ikke hverken udgangspunktet, mellemregningerne eller hvad alternativet til en aftale havde været. Man bør dog aldrig være i tvivl om, at vi går til forhandlingsbordet for at få den bedst mulige aftale, og vi er stærkere, jo flere vi er.

I et individuelt perspektiv spænder støtten til medlemmer fra hjælp til forhandling af løn og

øvrige vilkår i den bløde ende til mere alvorlig bisidder- eller juridisk støtte ved arbejdsskader eller anklager om tjenesteforseelser m.m. Når et medlem siger til mig, at vedkommende ikke kan se de personlige fordele ved medlemskabet, er mit umiddelbare svar, at det skal du kun være glad for – man opsiger jo heller ikke sin husforsikring, fordi man ikke har haft en brandskade. Men faktisk har langt de fleste medlemmer haft et eller flere forhold i deres tjenesteforløb, hvor de har haft brug for hjælp. Og desværre ser vi en vækst i de mere alvorlige sager.

De nævnte forhold bør i min optik være de væsentligste og også tilstrækkelige årsager til, at man skal være medlem af HOD, men – jeg vil næsten sige desværre – så måles vi også på, om vi kan levere gode medlemstilbud. Og selvom vi i den sammenhæng ikke kan konkurrere med de største organisationer, så er vi faktisk godt med. Det må bare aldrig flytte fokus fra kerneopgaven, som er og bliver forhandlingen af løn og vilkår samt faglig støtte til de medlemmer, der får behov for det.

Når alt det er sagt, så skal et vigtigt budskab også være, at vi hele tiden skal udvikle organisationen. Vi oplever f.eks. en stigende efterspørgsel på, at vi mere aktivt skal agere som interesseorgani-

sation og blande os specielt i forsvarsdebatten. Det er i min optik en balance på en knivsæg. Kan vi f.eks. have en holdning til typevalg af materiel eller værnsbalancer?

Hovedbestyrelsen har på sit sommerseminar søsat et initiativ, som skal sætte retning for, hvor HOD bør være om 10 år. Skal der f.eks. være en øget medlemsinddragelse i fastsættelse af den politiske retning? Skal vi have mere fokus på det sociale? Er vores organisering i repræsentantskab, bestyrelser og lokalafdelinger stadig optimal, eller skal vi arbejde i retning af interessegrupper og mere individualiserede løsninger à la 'MitHOD' etc.?

Selv om retningen ultimativt skal sættes af repræsentantskabet, er det en opgave, vi skal løfte i fællesskab. Og jeg håber, at man lokalt vil tage handsken op. Målet bør være klart: Vi skal sikre, at HOD bliver ved med at være den bedst mulige faglige repræsentation for officererne, og at det derfor er oplagt for enhver officer, at det er et fællesskab, man ikke vil stå udenfor.

”
Man bør dog aldrig være i tvivl om, at vi går til forhandlingsbordet for at få den bedst mulige aftale, og vi er stærkere, jo flere vi er.

Billetter til Veteran Match 2026

Har du været udsendt? Så kan du og dine pårørende komme gratis ind og se fodbold-, ishockey- og håndboldkampe i de største danske ligaer, når der i september og oktober afvikles Veteran Match for syvende gang. Her går toppen af dansk idræt nemlig igen sammen om at hylde og anerkende Danmarks tidligere udsendte og deres pårørende.

Billetter kan fås efter først-til-mølle-princippet, og tilmeldingen er i gang. Du skal have veterankort for at få billetter. Se mere på veteranmatch.dk.

SIMPLER FUEL LOGISTICS FOR GREATER TACTICAL FREEDOM

Integrated fuel distribution

When every vehicle, handover, and delay increase vulnerability, reducing the operational footprint becomes critical.

With up to 20% more fuel per container, our integrated solutions enable frontline forces to transport more fuel with fewer units.

The result is simpler, faster logistics, reduced risk, and a stronger tactical advantage when it matters most.

www.hmkbilcon.com

hmk BILCON

Bonus som honorering for udsendelse til FLF med meget kort varsel

HOD og de to øvrige militære organisationer indgik i juli en aftale med Personelkommandoen om, at ansatte, der udsendes til FLF med et varsel på under 10 dage og en udsendelseslængde på under 60 dage, honoreres med en bonus på 25.000 kr. (ikke-pensionsgivende) for de gener og ulemper, der er forbundet med de ekstraordinære omstændigheder ved udsendelsen. Aftalen gælder ansatte udstationeret til Forward Land Forces (FLF) FLF DANCON 2B 2026.

Er du tillidsrepræsentant, så har du mulighed for et begivenhedsrigt efterår med TR-kursus, TR-seminar og forhandlerkursus.

Der er også et kursus for dig, som er blevet lokalafdelingsformand inden for det seneste års tid.

Se mere og tilmeld dig på hod.dk

Dansk Tandforsikring

Tilmelding til Dansk Tandforsikring i oktober

Som medlem af HOD kan du tegne en tandforsikring med meget fordelagtige vilkår hos Dansk Tandforsikring. Andre i din husstand kan også tegne forsikringen. Der er åbent for tilmelding to gange om året – næste gang er d. 1. - 15. oktober. Mere info følger på hod.dk.

TEL: 33 12 82 53
E-MAIL: MWM@MWMORCH.DK

Frederiksborgvej 199
2400 København NV
CVR. NR.: 89 69 70 18
WWW.ORDENSBAND.DK

Kaptajnen, der lærer Hæren at tale med kunstig intelligens

For halvandet år siden kunne teknologien knap formulere en sammenhængende sætning. I dag eksperimenterer 2. Brigade med kunstig intelligens under operative stabsøvelser. Midt i udviklingen står kaptajn Mathias Hedegaard – måske den officer i Hæren, der har arbejdet mest målrettet med AI.

TEKST OG FOTO KIM VIBE MICHELSEN

DA KAPTAJN MATHIAS HEDEGAARD FØRSTE GANG BLEV BEDT OM AT UNDERSØGE MULIGHEDERNE FOR KUNSTIG INTELLIGENS I 2. BRIGADE, var det mere præget af nysgerrighed end af konkrete resultater. De tidlige løsninger var langsomme, upræcise og ofte mere frustrerende end nyttige. I dag, halvandet år senere, ser situationen markant anderledes ud.

Brigaden har gennemført flere stabsøvelser, hvor kunstig intelligens indgår som en del af planlægningsarbejdet. Officerer uddannes i promptning. AI-specialiserede reserveofficerer arbejder side om side med fastansatte kolleger. Og i samarbejde med mulige leverandører udvikles løsninger, der på længere sigt kan gøre operative planlægningsprocesser både bedre og hurtigere.

I centrum står kaptajn Mathias Hedegaard.

Officielt er han sagsbehandler i brigadens planlægningssektion. Uofficielt er han blevet en af de drivende kræfter bag et af de mest ambitiøse AI-projekter i Hæren.

- Jeg blev bedt om at kigge på AI, allerede da jeg begyndte ved 2. Brigade for halvandet år siden. Dengang var der ikke så meget succes i aksen. Dengang kunne vi dårligt nok se de militære perspektiver i kunstig intelligens. I dag bliver det flittigt brugt på kamppladsen, siger han.

For mange uden for Forsvaret forbindes kunstig intelligens med chatbots, billedgeneratorer og automatiserede kundeservices. Men i en brigade handler det om noget helt andet.

Her er spørgsmålet, hvordan teknologien kan hjælpe en stab med at analysere store mængder information, strukturere komplekse problemstillinger og understøtte den operative planlægning. Ikke ved at træffe beslutningerne, men ved at frigøre tid til dem, der skal træffe dem.

Fra fascination til konkret udvikling

Interessen for AI opstod tidligt i brigaden. Ledelsen kunne se potentialet, men ingen havde på det tidspunkt de nødvendige tekniske kompetencer til at omsætte ambitionerne til konkrete projekter. Det blev hurtigt tydeligt for Mathias Hedegaard, at arbejdet krævede kompetencer, som ikke fandtes i den faste stab.

- Det gik hurtigt op for mig, at der var grænser for, hvor langt vi kunne nå med mine tekniske kompetencer. Vi vil gerne være en klog kunde, der kan spille bold med leverandører og opstille produktspecifikationer, og derfor oprettede vi en projektorganisation med AI-kyndige reserveofficerer.

Resultatet blev en taskforce, hvor officerer med civile kompetencer inden for softwareudvikling, dataanalyse og

- Jeg blev bedt om at kigge på AI, allerede da jeg begyndte ved 2. Brigade for halvandet år siden. Dengang var der ikke så meget succes i aksen. Dengang kunne vi dårligt nok se de militære perspektiver i kunstig intelligens. I dag bliver det flittigt brugt på kamppladsen, siger kaptajn Mathias Hedegaard.

kunstig intelligens arbejder sammen med brigadens planlæggere.

Det er på mange måder et moderne eksempel på totalforsvarstanken. Mens de fastansatte officerer bidrager med militærfagligheden, bidrager reservisterne med erfaringer fra nogle af de teknologiske miljøer, der lige nu driver udviklingen på det civile marked. Sammen forsøger de at løse et grundlæggende spørgsmål:

Hvordan kan Hæren udnytte kunstig intelligens uden at gå på kompromis med den menneskelige dømmekraft? For ingen i projektet forestiller sig, at fremtidens operationer bliver ledet af algoritmer. Tværtimod. AI betragtes som et værktøj, der skal understøtte officerernes arbejde – ikke erstatte det.

- AI gør, at vi kan spare en masse tid og forhåbentlig også gøre tingene bedre. Vi er ikke nødvendigvis nået så langt, som vi gerne ville, men ingen er i tvivl om potentialet. AI er kommet for at blive. Det kommer til at påvirke og gennemsyre alt fra drift og administration til effekt på kamppladsen.

Et laboratorium for fremtidens stab

Den særlige situation, som 2. Brigade befinder sig i, har paradoksalt nok været en fordel. Da brigaden ved årsskiftet overdrog sine uddannelsesbatljoner til regimenterne, forsvandt

dens hidtidige hovedopgave. Den kommende operative rolle afhænger af politiske beslutninger.

For mange organisationer ville det skabe stilstand. I stedet har brigaden valgt at bruge perioden som et udviklingsvindue. Staben træner intensivt i NATO's nye planlægningsmetodik APP-28. Samtidig gennemføres forsøg med kunstig intelligens under øvelser og planlægningsforløb.

Det betyder, at brigadens officerer i dag arbejder med problemstillinger, som store dele af Hæren først for alvor kommer til at beskæftige sig med i de kommende år. Seks til otte uddannelsesdage om måneden er blevet en del af hverdagen. Målet er ikke blot at styrke brigaden, men at skabe erfaringer, som kan deles med resten af Hæren.

- Jeg tror ikke, at der er nogen soldater, der bryder sig om ikke at have en opgave, men jeg synes, at ledelsen har håndteret det helt rigtigt. Vi har lænet os ind i nogle ting, som andre ikke har tid til, for at blive dygtigere og få erfaringer, som kan bidrage til hele Hærens udvikling. Samtidig styrker det os, så vi kan være helt klar, når opgaven så kommer.

Den tilgang har gjort brigaden til en slags udviklingslaboratorium for fremtidens stabsarbejde. Og for kaptajner med interesse for udvikling, teknologi og konceptarbejde giver

det muligheder, som er svære at finde andre steder.

Et unikt indblik i hele Hæren

AI er dog kun den ene halvdel af Mathias Hedegaards arbejdsdag. Den anden handler om et projekt, som på længere sigt kan få stor betydning for hele Hærens udvikling. På vegne af Hærkommandoen har 2. Brigade gennemført analysen bag oprettelsen af et muligt Center for Landmilitær Krigsførelse.

Et center, der skal samle udviklingen af doktriner, organisation, kapaciteter og fremtidige materielbehov. Arbejdet har ført Mathias Hedegaard rundt i hele organisationen. Han har mødt specialister, udviklingsmiljøer og beslutningstagere på tværs af våbenarter og niveauer og studeret, hvordan lignende organisationer er opbygget i blandt andet Storbritannien, Sverige, Norge og Holland.

- Det er meget få kaptajner i Hæren, der får muligheden for at arbejde på tværs af alle niveauer og våbenarter, og arbejdet med analysen af Center for Landmilitær Krigsførelse har givet mig et indblik i Hæren, der er få forundt."

Noget af det, der gjorde størst indtryk, var behovet for at samle udviklingsindsatsen.

- Jeg blev lidt overrasket over manglen på tværgående udviklings-

samarbejde. Der er stor forskel på, hvordan de respektive tjenestegrensafdelinger arbejder, og hvis vi i højere grad skal til at tænke combined arms, joint functions og integration, så er der behov for at samle enderne ét sted.

Også her oplevede han, at kaptajnsgraden ikke var nogen begrænsning.

- At danne sig et overblik på tværs af x antal fagområder, hvor min egen merit er meget begrænset, har selvfølgelig været en udfordring for processen, men vi mødte kun åbne døre, hvor alle kunne forstå formålet og chefens hensigt.

Tid til både udvikling og familie

For Mathias Hedegaard kom skiftet til 2. Brigade på et tidspunkt, hvor karrieren og privatlivet skulle finde en ny balance. Tidligere havde han været kompagnichef ved Efterretningsregimentet og udsendt til NATO Mission Iraq. Begge dele var fagligt givende, men også krævende.

I dag bor han fortsat i Odense med sin familie og to små børn, mens arbejdsdagen foregår i Slagelse. Det har givet en anden rytme. En rytme, hvor der stadig er øvelser, rejser og travle perioder, men hvor der også er plads til hjemmearbejde, afspadsering og faglig fordybelse.

- Tidligere var jeg i Varde halvanden time fra mit hjem. Jeg var et sted i mit liv med små børn, hvor jeg både havde behov for geografisk stabilitet og en stilling, hvor jeg ikke kun skulle fokusere på rollen som leder og fører, men også som sagsbehandler.

For ham er det ikke et skridt væk fra officersgerningen. Tværtimod. Han ser det som en vigtig del af den professionelle udvikling.

- Det er noget, alle officerer skal have med i deres tjenesteforløb, og det gav mening både i forhold til familieliv og karriere.

Når han ser tilbage på de seneste halvandet år, er det især følelsen af at stå midt i noget nyt, der fylder. Noget, som ingen helt ved, hvor ender. Men som alle kan se betydningen af.

- Det er et meget meningsfuldt projekt at være en del af. Det er indbegrebet af pionérånd, og den grad af fordybelse og fornyelse tager jeg ikke for givet. Jeg tror, at alle officerer har stået i situationer, hvor opgavemængden kun tillader 60-80% løsninger. Vi har tid og mulighed for at levere mere, så det er det, vi stræber efter.

For kaptajn Mathias Hedegaard er fremtidens krigsførelse ikke noget, der først kommer en dag. Den er allerede rykket ind på skrivebordet i Slagelse. ■

”

Jeg blev lidt overrasket over manglen på tværgående udviklingssamarbejde.

Der er stor forskel på, hvordan de respektive tjenestegrensafdelinger arbejder, og hvis vi i højere grad skal til at tænke combined arms, joint functions og integration.

Mathias Hedegaard,
kaptajn

Advokat med lang baggrund i Forsvaret – som privatkunde får du 20 % rabat på advokatrådgivning

Uanset om det handler om at få berigtiget din bolighandel, få overblik over dine ansættelsesrettigheder, udarbejde testamente eller ægtepagt, rådgivning om papirløst samliv, samvær med børn eller opløsning af dit parforhold, står vi klar.

Kort sagt: Vi hjælper dig med alt det, du som privatperson kan få brug for juridisk rådgivning til.

Kontakt Nicholas Ø. Keller, advokat (L) og partner
nik@dslaw.dk eller +45 4630 4682

DREIST
STORGAARD
ADVOKATER

Dronepionererne

Det første hold droneværnepligtige er med til at give Forsvaret vigtige erfaringer på droneområdet.

TEKST OG FOTO MICHAEL AAGAARD JENSEN

I ET RUM OPPE UNDER TAGET PÅ EN BYGNING I SØGAARDLEJREN VED AABENRAA ER EN GRUPPE VÆRNEPLIGTIGE VED AT GØRE DERES UDRUSTNING KLAR.

Der er en koncentreret ro, mens våben bliver klargjort, og feltrationer pakkes i rygsækkene. Det er en scene, der kunne udspille sig mange steder i landet, når værnepligtige skal på øvelse. Der er dog en forskel. Mellem alt standardudstyret ligger det, der adskiller de her værnepligtige fra andre: Droner. Holdet her er Forsvarets første hold droneværnepligtige.

– Tanken bag droneværnepligten er i virkeligheden at se, hvad vi kan opnå på 11 måneder med værnepligtige. Vi vil fokusere på, hvad der foregår på den nære kampplads. Derfor har vi valgt nogle taktiske scenarier, hvor vi ved hjælp af droner vil prøve nogle procedurer, standarder og taktikker af. Det er det, vi er i gang med nu, siger oberstløjtnant Nicolai Martinu, chef for Uddannelsesafdelingen ved Forsvarets Dronecenter.

De første er pionerer

De unge mænd og kvinder blev indkaldt i Haderslev i februar 2026 som det første 11-måneders hold. De begyndte deres værnepligt ved dronedelingen med en grunduddannelse, hvor de har lært basis-soldaterfærdigheder. I løbet af uddannelsen har de så fået bygget mere og mere på. Da de var på øvelse ved Søgaardlejren i juni måned, havde de netop fået udleveret deres taktiske droner. Inden da havde de gennemført træning i et simulationsmiljø samt indendørs flyvning med mindre træningsdroner. Noget af det første, de har øvet sig i, er at sløre sig i terrænet. Efterfølgende skulle de forsøge at finde hinanden med dronerne for at få en indsigt i, hvor svært det kan være at gemme sig for eksempelvis en drone med et termisk kamera. I dag skal de ud i terrænet, oprette beredskabsområde og finde steder, hvor de uset kan sende deres droner i luften.

– De første værnepligtige her bliver ikke uddannet

til en specifik opgave. De bliver i virkeligheden uddannet for at prøve nogle ting af, som så kan være med til at forme de næste værnepligtige, når vi kommer til at skalere det op og brede det ud i værn og kommandoer. Så de første er lidt nogle pionerer, fortæller Nicolai Martinu.

Værnepligtige på universitetet

Den tilgang har Forsvarets Dronecenter valgt vel vidende, at noget af det måske skød over og andet under målet. Men hele tiden ud fra en analyse af, hvad de mente kunne lade sig gøre under en værnepligt, fortæller Nicolai Martinu.

Det var også en ambition at inddrage de civile uddannelsesinstitutioner i den nye værnepligt. Derfor var de værnepligtige 14 dage i maj elever på Syddansk Universitet (SDU) i Odense. Her fik de undervisning i teorien og teknikken bag droner, da evnen til at kunne gennemføre opdateringer og mindre reparationer er afgørende for, at fremtidens soldat kontinuerligt kan tilpasse sig kamppladsen. I løbet af modulet fik de praktisk erfaring med at bygge deres egen drone, som de skulle flyve med som afslutning.

– I efteråret planlægger vi så et antal mindre teknologimoduler, hvor vi følger op på det, de tidligere har lært, og præsenterer de værnepligtige for nye emner som kunstig intelligens (AI), kontra-drone-systemer og radio-relæsystemer, fortæller Nicolai Martinu.

Droner på AMU

Samarbejdet med SDU er ikke det eneste uddannelsessamarbejde, som Forsvarets Dronecenter har i støbeskeen; gennem et samarbejde med Industriens Uddannelser vil der til efteråret blive tilbudt en række forskellige dronerelaterede kurser målrettet det faste personel. Det starter med to grundlæggende moduler, der udbydes på

FOTO: PRIVAT

”

Træningen i Grønland har givet os nogle unikke muligheder for at øve indsættelse af droner på lange afstande, hvilket ofte kan være svært i Danmark, hvor terrænet ikke giver de samme muligheder. Samtidig har det givet os lejlighed til at øve samvirke med andre enheder samt at øve i et terræn og i et klima, der er væsentligt forskelligt fra, hvad soldaterne er vant til. Det giver både nye udfordringer og værdifuld læring for os.

Nicolai Martinu, oberstløjtnant

AMU-centre. Indledningsvis er de rettet mod konstabel- og sergentgruppen samt faglært personel. På længere sigt er det tanken, at der også kommer specialiserede moduler i for eksempel batteriteknologi, fremdriftssystemer, kompositmaterialer med mere, siger Nicolai Martinu.

– Vi kigger også på civile uddannelsesudbydere – både nationalt og internationalt. Her er der dog forhold, som vi er ved at afklare – herunder andre nationers bestemmelser for certifikater og flyvning med droner, og i hvilket omfang vi eventuelt kan anvende uddannelserne som kompetencegivende, siger han.

Til Arktis

I august tog de værnepligtige i dronedelingen så turen til Grønland. Her skal de være sammen med de andre 11-måneders værnepligtige, som de var indkaldt med ved Slesvigske Fodregiment i Haderslev. I Grønland løser de forskellige opgaver til støtte for Operation Arctic Endurance. For dronedelingen er det primært træning og bevogtningsopgaver.

– Træningen i Grønland har givet os nogle unikke muligheder for at øve indsættelse af droner på lange afstande, hvilket ofte kan være svært i Danmark, hvor terrænet ikke giver de samme muligheder. Samtidig har det givet os lejlighed til at øve samvirke med andre enheder samt at øve i et terræn og i et klima, der er væsentligt forskelligt fra, hvad soldaterne er vant til. Det giver både nye udfordringer og værdifuld læring for os, fortæller Nicolai Martinu.

Angreb på det nære bagland

Der er ingen tvivl om, at dronerne er kommet for at blive. Det ser man tydeligt i Ukraine, hvor droner nu står for størstedelen af de tab, der tilføres ved fronten. Der kommer konstant flere droner, og de får en længere rækkevidde, hvilket i høj grad besværliggør bevægelse ved fronten. Som Nicolai Martinu siger, har mange ukrainske soldater aldrig set en russisk soldat gennem sigtekornet på et gevær. De ser dem kun gennem de VR-briller, de har på. Dronerne har betydning for, hvordan man opstiller sine styrker på den moderne kampplads.

– Det nære bagland, hvor enheder tidligere kunne operere med kommandostationer, logistik og kampstøtteenheder, er nu også udsat for droneangreb. Det giver et afledt behov for større dybde og spredning i opstillingen. Samtidig bør kontra-drone-systemer, vildledning, beskyttelse med videre have et stort fokus, fortæller han.

Nye dronetyper

Dronerne er ikke kun af den flyvende slags, som de værnepligtige ved dronedelingen netop har fået udleveret. Der sker også en hastig udvikling inden for kørende droner (Unmanned Ground Vehicle). De anvendes i mange konfigurationer, som for eksempel logistisk genforsyning til frontenheder, evakuering af sårede, minelægning eller -rydning og som platform for forskellige sensorer og våben. – Derfor har vi også indkøbt et antal kørende droner. Når de værnepligtige kommer retur fra Grønland, går vi i gang med at uddanne dem på disse. Her skal de mestre samarbejdet mellem to dronesystemer, hvor en flyvende drone bl.a. anvendes til at støtte navigationen for den kørende drone.

Kræver nye færdigheder hos soldaten

Samtidig bliver kunstig intelligens mere og mere integreret i dronerne, så de løbende bliver mere autonome og derved øger deres effekt. Oven i det kommer de maritime droner, der findes både som angrebsdroner, sensorer eller som platform for blandt andet anti-dronesystemer. Generelt ses en tendens til, at systemer er integreret i hinanden på tværs af domæner.

– Jeg mener, at nogle af de vigtigste læringspunkter fra krigen i Ukraine er, at det ikke er én specifik teknologi eller ét system, der er afgørende. Det afgørende er derimod evnen til hurtigt at kunne omstille sig og tilpasse sig situationen – og i bedste fald være på forkant med modstanderen, fortæller Nicolai Martinu og fortsætter:

– Det kræver et komplet økosystem, hvor civile kompetencer kan anvendes i Forsvaret. Det kræver også nogle andre færdigheder hos soldaterne, end vi tidligere har indøvet. Teknologiforståelse og evnen til selv at kunne håndtere de nye teknologier er essentiel, hvilket er noget af det, vi har ønsket at bibringe vores droneværnepligtige. Det må dog ikke være på kompromis med de soldatermæssige færdigheder, der fortsat sikrer soldaternes overlevelse.

Som en del af opbygningen af en større dronekapacitet i Forsvaret mener Nicolai Martinu, at det er vigtigt, at de rigtige rammer er på plads, så det er muligt for Forsvaret og industrien at samarbejde om innovation. Den proces bør understøttes af smidige indkøbsprocesser, hvor der bør være et tæt samarbejde mellem indløber og bruger. Når Forsvaret skal prøve nye teknologier og arbejds-

metoder af, bør det ske koordineret og være en del af udviklingsarbejdet fra starten.

– Det giver et afledt behov for risikovillighed hos dem, der arbejder med innovation, udvikling og indkøb, hvis vi skal op i et højt tempo, siger Nicolai Martinu.

Erfaringerne fra Ukraine

Han fortæller, at erfaringer fra Ukraine viser, at det også er afgørende at have styr på områder som standardisering af komponenter, forsyningssikkerhed, rettigheder over data og det, der kaldes Intellectual Property Rights, når materiel kontinuerligt skal holdes i drift, repareres og løbende opdateres. Samtidig er det vigtigt at inddrage de civile uddannelsesinstitutioner, så deres kompetencer og processer bringes i spil og indarbejdes i Forsvaret, hvor de kan være med til at skabe et miljø, der hurtigt kan tilpasse sig situationen, finde løsninger og øge hastigheden i udviklingen.

– Alt det bør understøttes af kontinuerlige analyser af modstanderens udvikling, der så kan bidrage til at forme den doktrin og de kapaciteter, som vi vælger at opbygge. Risikoen er, at vores tilpasning af egne kapaciteter ikke er relevant, hvis vi ikke kan reagere og tilpasse os hurtigt nok – og det er særligt noget, som Ukraine har haft succes med, fortæller han.

Fremtiden for værnepligten

Droneværnepligten er en brik i den udvikling. Derfor er den også under løbende udvikling, og erfaringerne fra første hold skal bruges til at udvikle ikke bare de kommende hold, men også andre uddannelser i Forsvaret, fortæller Nicolai Martinu.

– Der er stadig områder med hensyn til faciliteter såsom indkvartering og træningsområder samt juridiske rammer, der skal være på plads. Derudover skal vi have det rette materiel – både til uddannelsesopgaven og mobiliseringsopgaven. Vi ser, at de værnepligtige har været meget lærenemme, og de har en grundlæggende solid teknologiforståelse. De er en oplagt platform for innovation og udvikling, hvor vi kan afprøve uddannelseskoncepter, inden de skaleres op ved eksempelvis de fastansatte enheder eller i større skala. For hvis vi kan udarbejde et uddannelsesprogram, som vi kan gennemføre med værnepligtige, så har vi en model, der kan anvendes til alle, siger han. ■

Paprika Gjerulf

Har du selv valgt droneværnepligten?

Nej, det var ikke lige første prioritet. Det var én prioritet. Jeg var lidt ked af det, inden vi kom ind, men så er det lidt sjovt alligevel. Jeg savner måske det grønne, så det er fedt, at vi sådan halvt får lov til at lave det nu. Det er dog lidt ærgerligt, at vi ikke skyder lige så meget, men det er også lidt sjovt at flyve de der droner. Så det hele løser sig.

Har du nogen baggrund, som kan være en god ting i forhold til dronerne?

- Overhovedet ikke. Jeg er så dårlig til de der droner. Vi har jo siddet og fløjet dronesimulator. Det har de ladet blive tilbage på kasernen, så man lige kunne sidde og øve sig lidt ekstra. Så går jeg bare ned og får 2-3 timer ekstra efter hver dag. Men jeg er stadig overhovedet ikke på niveau med de helt gode. Men der er også nogle nørder inden for droner i den her deling.

Hvordan har det været indtil nu?

Det har egentlig været rimelig fedt. De første tre måneder var sjovest. Så har det været en lidt stor omvæltning, at vi lige pludselig var på skolebænken og alt muligt. Der er ikke nogen uger, der har set ens ud, så det er rigtig sjovt. Men igen, det er det grønne, der er det sjoveste, synes jeg.

Hvad lavede I på Syddansk Universitet?

- Det var primært det teoretiske. Det var også første gang, de lavede det. Så havde vi et helt kæmpe modul om kameraer. De var meget teoretiske i de fancy, små ting. Vi loddede Raspberry Pi og sådan noget. Og så byggede vi vores egen drone til sidst. Det var også sjovt. Det var jo den første rigtige drone, vi havde med ude. Og dem, jeg arbejdede sammen med, vi crashede heller ikke vores. Det var ekstra fedt. For der var nogle af de andre, der kom til at crashe deres lidt. Men det var jo sjovt at prøve at få noget rigtigt i hænderne. De første par dage var vi meget på SDU, og der var det meget undervisning. Så blev det lidt mere praktisk med dronebyggeri længere henne. Der kom jeg lidt tilbage til gymnasietiden, men det er nogle super dygtige undervisere, dog måtte vi sige til dem, at de måske ikke skulle tale helt så akademisk til nogle af os. Så det er lige det med at få de to verdener til at hænge sammen. Men det er meget engagerede mennesker, vi har med at gøre i alle de ting, vi har lavet, så man bliver jo lidt smittet af det også.

Hvordan er det at være en del af en helt ny værnepligt?

Vi har mange spørgsmål, som de ikke kan give os svar på, fordi de ikke engang selv kender svaret. Det er til tider lidt frustrerende, men det er også sjovt at få lov til at være hold nul. Man kan også godt mærke, at de tager megen erfaring fra Ukraine og sådan noget. Men det er jo fremtiden i krigsføret. Det er sjovt at have prøvet at være dem, der skulle sidde og grave et hul, og så lave et BSO (Beredskabsområde). Og nu ved de så, hvor fucking nemt det er at finde nogen i en BSO med en drone. Det sætter lidt nogle tanker i gang, hvis man skal indrette et BSO og sådan noget.

Hvad er dine planer, når du er færdig med din værnepligt?

- Der er ikke nogen konkret plan lige p.t. Jeg kunne godt tænke mig at fortsætte i Forsvaret. Jeg ved ikke lige inden for hvad, hvilken gren og hvor lang tid. Jeg synes jo, det grønne er sjovt, så jeg kunne godt forestille mig, at der måske er lidt tryk på det. Men nu er jeg så også fra Sjælland, og her lever jeg også lidt langt væk fra Sjælland. Så vi må lige kigge lidt mere ind i nogle af de der forskellige kompagnier, de har derovre. De er lidt mere spændende, dem herovre. ■

”

Jeg kunne godt tænke mig at fortsætte i Forsvaret. Jeg ved ikke lige inden for hvad, hvilken gren og hvor lang tid. Jeg synes jo, det grønne er sjovt, så jeg kunne godt forestille mig, at der måske er lidt tryk på det.

Paprika Gjerulf, værnepligtig

”

Jeg overvejer faktisk officersuddannelsen. Fordi jeg både har bachelor og kandidat, så kunne jeg tage diplomuddannelsen. Men jeg tænker, at jeg ikke vil søge ind med det samme; jeg vil gerne lige kende Forsvaret lidt på forhånd og se, om det er noget for mig, og få noget erfaring her.

Gustav Munch, værnepligtig

Gustav Munch

Har du selv valgt droneværnepligten?

- Jeg søgte droneværnepligten som min første prioritet og så Livgardens som min anden prioritet. Jeg tænkte, at det var fedt med noget nyt - også ud fra hvor betydningsfuldt det er i Ukraine. Og så fik jeg at vide til Forsvarets Dag, at man også selv kunne komme til at arbejde på, hvordan man faktisk udfører det taktisk, det her - fordi det er så nyt, at man ikke har udarbejdet det helt endnu. Så jeg tænkte, at det var meget interessant at prøve.

Hvordan har det så været at være en del af droneværnepligten?

- Nu er det jo først i den her uge, vi har fået vores ISR-droner. Men indtil videre er det virkelig fedt. Bare det at kunne lege rundt med dronen, kigge på det infrarøde kamera og se hvad man egentlig kan se. Og så fornemme, om det vi har lært tidligere, det rent faktisk virker. Det har været ret fedt. Vi har haft tre måneders basisuddannelse med generel soldaterfærdighed og grøn tjeneste, og der kan man også godt se nu, at hvis vi ikke havde haft det før, så var man jo knap nok soldat.

Hvad lavede I på Syddansk Universitet?

- Der byggede vi vores egne droner og prøvede at flyve dem lidt ude på landingsbanen på H.C. Andersen Lufthavn. Så lærte vi noget generelt om aerodynamik og radiokommunikation og sådan noget. Så altså et helt basalt, teoretisk grundlag for droner.

Har du selv nogen teknisk baggrund eller interesse?

- Jeg har lidt interesse. Jeg har bygget egen computer, siden jeg var 16 år. Og nu, efter at vi var på SU, har jeg også købt dele hjem til at bygge en drone. Jeg synes, det er ret sjovt. Jeg er meget teknisk minded, men jeg har faktisk en samfundsfaglig, akademisk baggrund, da jeg er statskundskaber.

Hvad har været det fedeste på uddannelsen indtil nu?

- Jeg tror, at det her er det fedeste, fordi det er det her (at flyve med dronerne, red.), man har set frem til så længe. Under de tidligere øvelser, hvor det nogle gange har været lidt presset, så tænkte jeg på, at om så og så lang tid kommer vi ud at flyve med droner.

Hvordan er dine oplevelser af at have været en del af den nye uddannelse?

- Jeg synes, det er både fedt og frustrerende nogle gange. Fordi det hele tiden ændres, hvad det er, vi får at vide, at der skal komme til at ske. Og så er det først lige til allersidst, at vi får at vide: okay, det her er planen for ugen. Men det er jo forståeligt nok. Derudover synes jeg, det er fedt, at man kommer til at høre nogle af førerdiskussionerne om, hvordan vi skal fortsætte det her taktisk. Man hører, hvordan de også udvikler det. Modsat tidligere i den grønne tjeneste, hvor vi bare fik at vide, at du gør det her og det her, fordi jeg ved, at det her fungerer. Så vi kommer også lidt ind i maskinrummet på det.

Hvad er dine planer, når du er færdig her?

- Jeg overvejer faktisk officersuddannelsen. Fordi jeg både har bachelor og kandidat, så kunne jeg tage diplomuddannelsen. Men jeg tænker, at jeg ikke vil søge ind med det samme; jeg vil gerne lige kende Forsvaret lidt på forhånd og se, om det er noget for mig, og få noget erfaring her. ■

Afskrækkelse i cyberspace

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN ILLUSTRATION THINKCREATIVE

Cyberdivisionens afdeling for cybersikkerhed har ansvar for vitale dele af det samlede cyberforsvar.

CYBERSPACE. DET ER STEDET, HVOR VI KØBER VARER FRA HELE VERDEN eller tjekker op på vores venners gøren og laden. Det er her, vi håndterer vores økonomi, hvor vi får vores nyheder og streamer vores yndlingsserie. Det er også et sted, hvor kriminelle tjener penge, stater spionerer, og hvor der kan føres krig. Cyberdivisionen under Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har ansvar for IT-drift, IT-overvågning og udvikling af nye IT-løsninger særligt med Forsvaret som aftager. Cyberdivisionen har afdelinger over hele Kongeriget. Hovedparten af medarbejderne er dog placeret i Storkøbenhavn.

I militære termer er cyberspace sit eget domæne, siger orlogskaptajn Peter, der er næstkommanderende ved Cyberdivisionens afdeling for cybersikkerhed.

- Nogle gange er opfattelsen i offentligheden, at politiet jager cyberkriminelle i en del af cyberspace. Man jager spioner i en anden del. Og så er der nogle, der laver økonomisk kriminalitet i en tredje del. Men sådan er det jo ikke. Vi har ét cyberspace, og vi er alle sammen i det. Her møder vi alle mulige aktører, som vi ikke nødvendigvis lige kan identificere. Nogle har interesse i at udgive sig for at være nogle andre. Det gør domænet utrolig svært at agere i. Så det, man bedst kan gøre, er at have styr på sin egen del.

Peter fortæller videre, at man kan få et fingerpeg om, hvem der står bag et angreb, hvis man kigger på

motivation og dygtighed. Med motivation menes effekten af angrebet. Er det politisk, profit eller prestige. Med dygtighed menes: fra en dygtig person til mange ressourcer inden for teknik og analyse. Hvis effekten overordnet er politisk og rigtig dygtigt og vedholdende udført, peger meget på, at afsenderen kunne være en anden stat.

Fra analog til digital

Oprindelig kommer Peter fra den analoge verden. Han begyndte sin karriere i Søværnet som telegrafist og har altid kunnet se formålet med at have sikker kommunikation. For sikker kommunikation er en forudsætning for, at militære operationer kan lykkes. Selv om det dengang handlede om radiobølger, så var springet til sikker kommunikation i den digitale verden ikke så stort. For det handler stadig om, at kommunikationen, altså IT-driften, er driftssikker og at ondsindede aktører ikke påvirker den negativt. Erfaringen fra den operative verden har været et plus for Peter.

- **Noget, der er kommet mig til gavn i denne stilling, er hele opvæksten gennem det operative. Det har været en kæmpe fordel at kunne forstå aftage-**

ren af IT-leverancen, i stedet for bare at se på, at vi skal levere en god IT-service.

Det er noget af det, som jeg tror, officererne virkelig bibringer Cyberdivisionen. Den viden om Forsvaret og den kontekst og prioritet leverancen skal indgå i, siger han.

En ualmindelig IT-virksomhed

Samtidig kan der også være en udfordring i at komme fra den operative verden. For mange af kollegaerne er civile, så til tider kommer Peter til at fungere som tolk mellem den operative verden og den tekniske IT-verden, fortæller han. Men så må han bruge sin operative forståelse til at sætte den civile ekspertise ind i en militær kontekst.

- Altså: Hvad er det for en operativ effekt, vi skal have ud af det her. Vi skal ikke bare levere IT som 200 andre IT-virksomheder. Vi skal levere IT under nogle særlige forhold og med nogle særlige kvalitetsstandarder, fortæller han.

Styr på sikkerheden

For at sikre at kunderne i Forsvaret får et produkt, hvor der er styr på sikkerheden, skal der være styr på tre områder. Fortrolighed, integritet og tilgængelighed. Tilgængelighed handler om at undgå, at der er

nogen, der bevidst stopper en leverance på det tidspunkt, de ønsker det. Integritet er at undgå, at nogen piller ved den information, du har. Enten når du sender den eller opbevarer den. Fortrolighed handler om at undgå, at udefrakommende får adgang til information, de ikke skal have adgang til.

- Vores afdeling laver grundindsatsen for, at alt er oppe på et vist niveau i forhold til cybersikkerhed. Så monitorerer vi også, hvad der foregår ude på Forsvarets netværk i forhold til fortrolighed, integritet og tilgængelighed. Og så er vi ved at udbygge en kapacitet, der kigger fremadrettet og proaktivt. Hvis der er noget ude i verden, som måske kan ramme os, hvordan kan vi så sikre, at det ikke sker, eller hvordan kan vi blive bedre til at opdage det, hvis vi bliver ramt, fortæller han.

Den grundindsats forsøger Peter at få til at komme tættere og tættere på det operative område.

- Hver gang der skal planlægges operationer, bliver vi typisk inddraget. Så forsøger vi at få

en dialog i gang om, hvilke ønsker der er for operationen, og hvordan vi teknisk i forhold til cybersikkerheds-monitorering kan understøtte de ønsker. For på det operative område er IT ikke bare noget med computerservices. Det er rent faktisk forudsætningen for, at en operation kan lykkes. Derfor skal der være styr på de her ting.

Et stærkt forsvar afskrækker

Inden for de andre militære domæner taler man i disse år meget om afskrækkelse. Den klassiske tanke er nuklear afskrækkelse, hvor man truer med at slå igen, hvis man selv bliver ramt. Inden for cyberdomænet ser tingene lidt anderledes ud. For offensive cyberoperationer er i høj grad betingede af, at de er hemmelige. Derfor er det svært at skræmme med, siger Peter.

- For at påvirke en angribers kalkule og fremstå som et "dyrt" mål gælder det om, at ens IT-udstyr skal sættes korrekt op, så det er ressourceetungt at kompromittere. Og hvis man kommer igennem, at udbyttet så er minimalt. Desuden er det vigtigt, at kompromitteringen bliver opdaget, og du bliver erkendt som angriber, og at der dermed også kommer en gengældelse eller reaktion, hvor alle statens magtmidler kan komme i spil, ikke kun "cyber mod cyber". Cyberdivisionen er en essentiel brik i det spil.

Svært med røde linjer

Fordi det i cyberspace er relativt nemt at gemme sin sande identitet, så kan man heller ikke have de samme røde linjer som i andre domæner og have foruddefinerede handle-mønstre. For så risikerer du, at ondsindede aktører laver operationer under falsk flag for at udløse en forudsigelig reaktion, siger Peter.

- Det er ikke nemt at erkende, at man bliver ramt, og det er ikke nemt at erkende, hvem der har gjort det. Hvis der er blevet stjålet noget, så er det ikke sådan, at nogen tager en stor lastbil, banker døren ind, stjæler to ton dokumenter og kører igen. Ting bliver kopieret, og du får måske ikke engang at vide, at de er væk. Det er måske en af de største farer - hvis folk tænker, at så længe der er lys i skærmen, så er alt OK. Det er det ikke nødvendigvis, siger Peter og fortsætter:

- Jeg tror egentlig, at man operativt har manglet forståelse for, hvor vigtigt det her domæne er, ikke blot som forudsætning for Forsvarets operationer, men også samfundets sammenhængskraft. Man kan operere i cyberdomænet, men det går også på tværs af de andre operative domæner og gør det muligt at operere sammen på tværs. I de andre domæner, for eksempel landdomænet, har de en kommando, der sidder for enden og har et overblik over, hvad der foregår. Det har vi p.t. ikke på cyberområdet.

Lige som resten af Forsvaret er cyberområdet i kraftig vækst, hvilket har sine egne udfordringer.

- Det lyder forkert, men den største udfordring er, at vi får så megen bevågenhed og mange midler. For det kræver faktisk ressourcer at bruge så mange midler fornuftigt, mens vi samtidig har alt det andet, der skal køre, men vi bliver hele tiden bedre og nærmere os det operative område mere og mere, slutter han. ■

Han var egentlig færdig med IT – så blev han officer

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN ILLUSTRATION THINKCREATIVE

Jimmi er chef for 10 medarbejdere, der står for anskaffelse af alt brugervendt IT-udstyr til Forsvaret.

DET KAN TIL TIDER VÆRE ØRETÆVERNES HOLDEPLADS

at stå i spidsen for den sektion i Cyberdivisionen, der står for anskaffelse af IT-udstyr til hele Forsvaret. Men det er også et job med interessante udfordringer og rigtig gode kolleger, fortæller orlogskaptajn Jimmi, der er chef og kapacitetscentermanager for brugervendt IT-udstyr i Forsvaret. Lige fra computer, mus og tastatur, webcamera og headsets over TV/AV-udstyr som VTC og skærme til printere, kopimaskiner og toner samt specialudstyr.

- Til det har jeg 10 medarbejdere til at hjælpe mig. Vi er opdelt sådan, at jeg lige nu har én medarbejder til hvert fagområde, for vi mangler i den grad medarbejdere, fortæller Jimmi.

Hardcore specialister

Det er med Jimmis egne ord hardcore specialister, der sidder på hvert fagområde. Et eksempel på et fagområde kunne være de PC'er, som står på skrivebordene rundt om på landets tjenestesteder. Både standardudgaven og de mere specialiserede. Den tekniske sagsbehandler her skal følge med i udviklingen, følge markedet og sørge for, at Forsvaret har de standard-computere på lager, der er behov for. Ud over det skal vedkommende sørge for, at de specielle behov, der måtte være i systemet til eksempelvis ekstra kraftige computere til billedbehandling, også bliver dækket. Computerne bliver så købt ind til et centralt lager, og herfra kan Lokal-IT-supporterne på tjenestestederne

rekvirere det udstyr, der måtte være behov for lokalt.

Sjældent sikkert nok

På samme måde er det med de andre fagområder. Det er meget udstyr, der er tale om. For det perifere computerudstyr som tastatur, headset, mus og så videre har Forsvaret over 800 materielnumre. Alt sammen for materiel, som skal være godkendt.

- Jeg kan ikke bare købe et trådløst tastatur og så sige, at det skal ind på et givent netværk, for trådløst udstyr kan aflyttes, fortæller Jimmi.

Her ligger en af udfordringerne for anskaffelse af IT-udstyr. For markedet bevæger sig i den modsatte retning af de behov, Forsvaret har.

- Efterspørgslen på trådløse komponenter er stigende. Men det kan vi ikke leve med, for vi har sikkerhedshensyn, der ikke tillader trådløst udstyr. Headsets er en af vores meget store udfordringer

lige i øjeblikket, for der er mange, der sidder på storrumskontorer, og de har brug for et headset, der holder støjen ude. De headsets, vi skal bruge, skal være trådede, men producenterne leverer stort set kun trådløse, siger Jimmi.

Aldrig mere IT

At Jimmi overhovedet kom til at arbejde med IT i Forsvaret lå ikke lige for. Selv om han oprindelig er uddannet datamatiker, havde han svoret, at han ikke skulle IT-vejen.

- Jeg er uddannet til at sidde og kode, og jeg hadede at sidde og kode. Da jeg gjorde uddannelsen færdig, sagde jeg til mig selv, at jeg ikke skulle have noget med IT at gøre mere. Jeg savnede den menneskelige kontakt. Så skete der det, at jeg begyndte på officersuddannelsen, og så var der en ledig stilling her i Cyberdivisionen. Den søgte jeg, og nu har jeg været her i 12 år med forskellige opgaver, men jeg slap da for at kode, siger han og griner.

Som en tsunami

Der er travlt i Jimmis afdeling. Mange års nedskæringer på Forsvarets område har betydet, at man undervejs ikke investerede tilstrækkeligt i IT.

- I mange år har man ude i systemet nok holdt tilbage med at bestille nyt, fordi man godt har vidst, at der ikke var penge. Men nu ved man, at der er kommet penge, så nu skal der ryddes op i den tekniske gæld. Det rammer mig som en tsunami nu, fortæller han.

Oven i det kommer de mange nye tiltag i forhold til oprustningen - som eksempelvis den nye værnepligt -, som alt sammen kræver nye medarbejdere og derfor ikke kun nye computere, men også mere komplekse TV/AV-løsninger.

- Det skulle alt sammen gerne være leveret i går. Alt det nye og komplekse, som kommer, fordi vi skal opruste, siger Jimmi.

Øretævernes holdeplads

Derfor er Jimmis stol også blevet lidt en øretævernes holdeplads.

- Når jeg åbner min mailboks efter at have været væk fra den i to timer, så ligger der 70 mails, hvor halvdelen af dem er hasteopgaver eller rykkere. Jeg skimmer alt igennem og ser på, om der er noget, der er operativt nødvendigt, for så bliver jeg nødt til at gøre, hvad jeg kan for at kaste alt fra mig og så tage mig af det. Det er ikke for at forklejne det, men hvis der sidder én, hvor musen driller, så er der nok ikke dér, hvor jeg lægger mine kræfter, fortæller han og fortsætter:

- Det er noget, vi arbejder meget med i sektionen, for det er ikke kun mig, der er belastet, det er alle mine medarbejdere også. Vi rekrutterer for at understøtte det øgede arbejdspress, men det tager tid at få nye folk ind og oplært.

Jimmi fortæller, at han har god støtte fra ledelsen, og i virkeligheden vil han ikke være noget andet sted. Korpsånden og det unikke samarbejde mellem civile og militært ansatte er enestående.

- Jeg havde ikke siddet i Cyberdivisionen i 12 år, hvis det ikke interesserede mig. Selv om jeg nu har siddet i denne stilling i 4-5 år, så er der ikke to dage, der er ens. Der kommer hele tiden nye udfordringer. Det er selvfølgelig en vigtig ting. Og så er det også en arbejdsplads, hvor det er muligt at være fleksibel, så man kan få hverdagen til at hænge sammen. Samtidig har jeg nogle suverænt gode medarbejdere. De er super dedikerede og samarbejdsvillige og har en forståelse for, at vi lige tager den for tiende gang, når de skal forklare mig noget teknisk, siger han med et skævt smil. ■

12 år i konstant udvikling – i samme job

TEKST MICHAEL AAGAARD JENSEN ILLUSTRATION THINKCREATIVE

En baggrund som logistik-officer er ikke nogen hindring for et job i Cyberdivisionen – tværtimod.

VED FØRSTE ØJEKAST ER DER UMIDDELBART LANGT MELLEM OPGAVER

med at få logistikken til missioner langt fra Danmark til at fungere til opgaver med at drive og udvikle et sags- og dokumenthåndteringssystem for hele Forsvaret. Men ved nærmere eftersyn er de to verdener ikke så forskellige. Det fortæller Klaus, major og sektionschef i KESDH-sektionen ved Cyberdivisionen. Det er sektionen, der har ansvaret for Koncernfælles Elektronisk Sags- og Dokumenthåndtering.

Til at løse den opgave har Klaus ni medarbejdere plus en håndfuld eksterne konsulenter og leverandører.

- Min tid går primært med ledelse og så en del med leverandørstyring, fordi applikationen leveres af en ekstern leverandør. Vi har også et større eksternt firma til at sørge for, at serverne kører, at der er køling på, at de er opgraderede og så videre, siger Klaus.

Er ikke endt her for IT-fagligheden

Klaus var oprindelig logistikofficer ved DANILOG i Vordingborg. Da det lukkede, skulle han finde sig et andet sted at arbejde. Et interessant alternativ var dog ikke foreneligt med privatlivet på grund af geografien.

- Så opdagede jeg, at der var en spændende arbejdsplads i det daværende FKIT. Der var jeg så heldig at få den her sektionschef-stilling, som jeg har i dag. Ikke fordi jeg vidste noget som helst om IT på det tidspunkt, andet end på brugerniveau. Men jeg syntes, det var spændende nok, og hvis man er sådan lidt matematisk og logisk anlagt, så er det ikke, fordi det er ubegrindeligt. Men det var ikke for IT-fagligheden, at jeg endte her, det var for ledelsesfagligheden, siger han.

Selv om arbejdspladsen nu hedder Cyberdivisionen og ikke FKIT, så er stillingen den samme. Klaus har nu siddet i den

samme stol i godt 12 år. Skønt det måske ikke virker lige til at flytte fra logistik til IT, så ser han som sagt mange sammenfald mellem sit tidligere og sit nuværende job.

- Inden for den logistiske tjenestegren har man også mange specialister. Særligt i forhold til de opgaver, vi havde ved DANILOG. Der var folk, som var dygtige til DeMars, altså IT-understøttelsen af logistikken. Vi havde folk, der var specialister i flytransport. De var soldater, men med et kompetencesæt, jeg ikke selv besad. Så den ledelsesopgave med at lede nogen med stærke faglige kompetencer, som man ikke selv har, den er meget overførbar, siger Klaus.

Sjældent med et job som mit

At han har siddet i sit job i så mange år, er et bevis på, hvor alsidigt det er.

- Det er sjældent, at jeg ser job i Forsvaret for folk på mit funktionsniveau med et tilsvarende indhold og tilsvarende ansvar. Det tiltaler mig. Jeg har en spændende hverdag, og jeg har en høj grad af indflydelse på min egen hverdag. Men jeg bliver også målt på, om vi får leveret noget. **Her er et produkt, der skal leveres til nogle brugere, og de skal nok ringe, hvis ikke det virker,** fortæller Klaus og fortsætter:

- Det, at jeg har været her så længe, betyder også, at jeg føler et ansvar og et ejerskab over for produktet. Jeg er enormt glad, når vi har glade og tilfredse brugere, som føler, at vi leverer noget, der gør deres hverdag nemmere. Dermed ikke sagt, at vi kan gøre alle brugere glade altid, men jeg synes, at når vi udnytter de givne rammer bedst muligt, så er det virkelig tilfredsstillende at arbejde med.

Frustrerede brugere

Utilfredse brugere møder han dog også. Men selvom en bruger, som har haft et problem, ikke har kunne finde en løsning

selv og måske har haft svært ved at finde den rigtige til at løse det, godt kan være frustreret, når Klaus eller en af hans medarbejdere får vedkommende i røret, så oplever Klaus ikke, at frustrationerne her er anderledes end fra eksempelvis logistikens verden.

- Hvis man er den medarbejder, der sidder og håndterer den slags, kan det godt være, man skal være opmærksom på, at vi måske også lige skal have talt situationen lidt igennem, inden vi rent faktisk går i gang med at løse det tekniske. Men sådan generelt set synes jeg ikke, at IT er anderledes end logistik. Der bliver folk også frustrerede, hvis de ikke får deres forsyninger i rette mængde til rette tid, siger han. ■

Innovative løsninger til morgendagens slagmark

Bemandet-ubemandet teaming: EAGLE VCU fører an i Alpha Robotics WOLF og HUMMINGBIRD.

Den moderne slagmark er under dramatisk forandring. Ubemandede køretøjer udgør nye trusler, men fungerer også som styrkemultiplikatorer for egne tropper. Meget mobile og beskyttede bemandede platforme skal kunne forbindes med UGV'er og UAV'er som fremadrettede sensorer og i støttende roller.

Samtidig skal køretøjer beskyttes mod den altid tilstedeværende trussel fra droner og ammunition, der svæver rundt. Dette involverer en lagdelt tilgang, der spænder fra selvforsvarsforanstaltninger til skræddersyede jordbaserede luftforsvarsløsninger (GBAD) for at beskytte styrker, der er i stand til at detektere, spore og engagere et stort antal lavsignaturluftmål. Blandt foranstaltningerne til at styrke Danmarks GBAD-kapaciteter leverer GDELS PIRANHA 5 pansrede hjul køretøjer udstyret med Skyranger 30 SHORAD-systemet. PIRANHA 5 giver Skyranger sin klasseførende beskyt-

telse og mobilitet, hvilket gør det muligt for systemet at eskortere mobile landstyrker selv i ujævnt terræn og under udfordrende forhold. I mange år har GDELS tilpasset en række andre missil- og kanonbaserede luftforsvarssystemer til sine platforme på hjul og bælter. Med årtiers erfaring inden for systemintegration kombinerer GDELS sine kampafprøvede køretøjer med lettilgængelige våbensystemer og andet missionsudstyr fra sine partnere. På Eurosatory 2026 i Paris, den førende internationale messe for forsvarsteknologi, har virksomheden udvidet denne tilgang: De udstillede hjulkøretøjer EAGLE, PANDUR og PIRANHA fungerede ikke kun som kraftfulde bæreplatforme for omfattende sensorsuiter og GBAD-kompatible våben, men desuden som "moderskibe" for et bemandet-ubemandet teaming (MUM-T) netværk, der omfatter både UAV'er og UGV'er, hvilket i høj grad forbedrer situationsbevidstheden og bærer småkaliber-dronebekæmpelsesvåben.

GDELS' MUM-T-tilgang kan fleksibelt tilpasses andre anvendelsesscenarier. Dette muliggøres gennem NEVA, en åben elektronisk arkitektur udviklet internt og fuldt kompatibel med NATO's NGVA-standard (NATO Generic Vehicle Architecture), og et digitalt taktisk netværk, der forbinder C4I-aktiver på tværs af slagmarken.

De seneste projekter har omfattet: sikker fjernstyring af hjul- og bæltekøretøjer; kombineret konvojdrift af valgfrit bemandede platforme (hjul / bæltekøretøjer) og BULLFROG UGV'en i sensor / overvågnings og fragtroller; fuldt netværksbaseret drift af en EAGLE VCU (Vehicle Control Unit) med adskillige overvågningsdroner og Alpha Robotics WOLF UGV'er, både i fragt / CASEVAC-roller og til sikkerheds / perimeterforsvarsmissioner; øget automatisering af brosystemer; udvikling af avancerede førerassistentsystemer; og deltagelse i Den Europæiske Forsvarsfonds COMMANDS projekt. Fremtiden vil ikke kun blive formet af ubemandede platforme, men af effektiv og økonomisk rentabel netværksdannelse af bemandede og ubemandede systemer, der udnytter de fordele, som begge kategorier medfører.

Premiere på Eurosatory 2026: PIRANHA GBAD med BULLFROG 8x8 UGV til dronedeforsvar.

For at lære mere om GDELS' militære mobilitetsløsninger og serviceportefølje, besøg www.gdels.com.

HO stillede med 120 kadetter, der var mødt ind på Frederiksberg Slot blot to uger forinden. Under frokosten blev der flashet biceps og tattoos, mens de udleverede sandwich indtages af de fire hærkadetter: Frederik, Viktor, Mathias og Philippe

- Vi fire er kommet direkte fra Løjtnantsuddannelsen nede i Slagelse. Så det er lækkert at komme lidt væk. Det har været sjovt at tale med de andre og bare have en fed dag i dejlige omgivelser. Efter at have ligget i ti måneder i en skov og frosset hele vinteren er det her da er livet, mand. Det er klasse. Og så får vi jo løn for at være ude og lave idræt en hel dag - hvilke arbejdspladser tilbyder lige det? lyder det fra Viktor og de andre kadetter på græsset.

Hedebølge, høj puls og holdsport på historiske Holmen

Både temperatur, kampgejst og humøret var højt, da godt 300 kadetter dystede i skæve idrætsdiscipliner ved det traditionsrige Dansk Kadetstævne, DAKA.

TEKST OG FOTO MORTEN FREDSLUND

Chefen for HO, der netop er tiltrådt som chef for adjutantstaben, oberst Thor Hilton, og chefen for FLOS, oberst Lars-Bo Mørkholt i samtale med to kadetter fra SOS.

Kadet Casper Storsveen fra FLOS.

- Vi lever i en tid, hvor det regionale kommer til at fylde meget mere, og der bliver flere operationer i nærmiljøet. Derfor er det kun blevet endnu vigtigere, at vi som officerer mødes på tværs af værnene. Og helst så tidligt i karrieren som muligt. Vi har ikke så meget af det endnu, men det skal vi gøre noget ved. Ikke blot i forhold til det faglige og det konkurrencemæssige, men også på det sociale niveau. Kadetterne skal mødes på alle tre niveauer for at skabe de stærke bånd sammen, siger chefen for Søværnets Officersskole, kommandør Renè Fuglsig, der ikke holdt sig tilbage med at heppe, når hans kadetter var i ilden.

I ÅR BLEV KADETSTÆVNET GENNEFØRT PÅ NYHOLM, OG DET VAR FLYVEVÅBNETS OFFICERSSKOLE, der sammen med Beredskabsstyrelsens Officersskole ved udgangen af juni var vært for heldagsarrangementet, som i årtier er blevet gennemført med skiftende værter blandt værnenes officersskoler.

Første del af dagens program bestod af en række discipliner med blandede hold fra de fem officersskoler, som dystede i blandt andet stafetløb, kapsejlad i mini-gum-mibåd, kryds-og-bolle-løb og i at kunne holde mave-musklerne spændt længst tid i planken. Godt ti minutter lød bedste tid på her.

For langt de fleste kadetter er DAKA første anledning til at møde kommende kolleger fra de andre værn, og mange officerer kan bekræfte, at der under DAKA etableres kollegiale venskaber, som holder hele karrieren.

- I år har jeg selv 40-års jubilæum i Forsvaret, og jeg tror, at den vigtigste læring, jeg har taget med, er, at det grundlæggende handler om, at vi alle i Forsvaret er kolleger. Så vi skal huske, at selv om vi og kadetterne her er konkurrenter, så bliver fremtidens krige ikke kæmpet med Hærens soldater på jorden alene. Den bliver kæmpet, hvor alle tre værn er involveret. Og det ser vi jo starten på her, siger dagens vært, oberst Lars-Bo Mørkholt, der er chef for Flyvevåbnets Officersskole, FLOS.

Oberst Thor Hilton, på daværende tidspunkt chef for Hærens Officersskole, er helt enig.

- På HO bruger vi bl.a. DAKA til at italesætte, både at idræt fylder meget i vores uddannelse, og at vi er en række officersskoler, der prøver at lære af hinanden og blive bedre i kraft af hinandens erfaringer – at kadetterne er en del af noget større end deres egen lille verden, som de går

”

I år har jeg selv 40-års jubilæum i Forsvaret, og jeg tror, at den vigtigste læring, jeg har taget med, er, at det grundlæggende handler om, at vi alle i Forsvaret er kolleger. Så vi skal huske, at selv om vi og kadetterne her er konkurrenter, så bliver fremtidens krige ikke kæmpet med Hærens soldater på jorden alene. Den bliver kæmpet, hvor alle tre værn er involveret. Og det ser vi jo starten på her

Lars-Bo Mørkholt, oberst, chef for Flyvevåbnets Officersskole, FLOS.

rundt i i dagligdagen. Korpsånd er vigtig, men også meget mere end blot at være en del af Hæren. For du kommer til at være afhængig af flyvevåbnet på et tidspunkt, og du eller dit materiel skal transporteres af Søværnet, eller senere i din tjeneste kommer du til at sidde og disponere over enheder fra andre værn. Og her er DAKA en god indledning til at skabe relationer, for så tit mødes man heller ikke på tværs af værnene, siger Thor Hilton, der selv deltog i DAKA i hhv. '93 og '94.

Nedbryder de vandtætte værns-skotter

Chefen for Søværnets Officersskole var også til stede under DAKA. At man som kadet møder kommende kolleger fra andre værn, fandt kadetterne også værdifuldt.

- Det er supergodt. Det er klart, at når man laver konkurrencer imod blandede hold, så får det selvfølgelig konkurrencegenet frem, og man skaber også en fællesskabsfølelse internt på de respektive hold. Det taler også lidt ind i den her tendens, hvor man prøver at nedbryde de dér vandtætte skotter eller barrierer mellem værnene. Og det synes jeg, at arrangørerne er kommet rigtig godt i mål med, siger kadet Asger Sørensen fra Søværnets Officersskole, der indleder diplomuddannelsen efter sommerferien som opfølgning på et SKUM-forløb.

- Jeg meget positivt overrasket over, hvor vellykket stævnet har været. Og allerede ved den indledende tale ved morgenappellen blev det italesat, at uanset om vi ser til højre eller til venstre for os, er det dem, vi skal kæmpe med i fremtiden. Jeg har tidligere arbejdet i Arktisk Kommando, der er et værnsfælles hovedkvarter, og jeg synes, det er positivt, at man tidligt i forløbet begynder at arbejde på tværs af skolerne. Det er jo den virkelighed, vi

møder. Måske ikke om fem år, men om ti år i vores karriereforløb i forskellige stabe rundt om i verden. Der er man selvfølgelig i udgangspunktet knyttet til sit respektive værn, men fagligheden kommer alle mulige steder fra, siger han og tilføjer:

- Og man skal heller ikke glemme vigtigheden af networking på en dag som i dag. Man ved aldrig, hvornår man engang i fremtiden får brug for at række ud til nogen, fordi man står og mangler et eller andet. Det kan være noget så banalt som en skydeaktivitet, og dem er der jo eksempelvis flere af i Hæren end i Søværnet, og så er det jo godt at kende nogen dér, siger Asger med et smil.

Planlægning længe undervejs

Det er kadetterne selv, der frivilligt melder sig til at stable arrangementet på benene, og disciplinerne er med få undtagelser også ukendte for deltagerne frem til afviklingen, som spredte sig over hele Nyholm på dagen, der med 30 °C varme og skyfri himmel indledte en række deciderede hedeølger på kanten til sommerferien. Men arrangørerne havde været forudseende og sørget for rigelige vandposter, drikkedunke og skyggende pavilloner

Kadet Christina Berger fra FLOS.

Kadet Asger Sørensen fra SOS.

på området, og i det hele taget var der lagt mange kræfter i, at kadetterne skulle have en god dag, der som vanligt blev afsluttet med præmieoverrækkelse og fest.

- Jeg tror, vi havde de indledende møder allerede tilbage i februar, så det har taget os virkelig lang tid. Da begyndte vi at planlægge, og så har det virkelig bare spidset til, og her i juni har det været helt vildt, fordi vi både har haft vores studier at passe, eksamen og det her stævne at planlægge ved siden af tjenesten. Så der har været run på, siger Christina Berger, der er en af de i alt seks frivillige kadetter, som stod bag planlægning og gennemførelse af DAKA i år.

Efter frokost fulgte den traditionelle skoledyst, hvor kadetterne - uanset om de deltog eller blot heppede - gav alt, hvad de havde i sig. Særlig eufori så man, da de klassiske konkurrencer i ergometerroing og tovtrækning blev gennemført i den stegende hede på Nyholms idrætsanlæg.

- Opgaven har været en stor mundfuld, og jeg vil ikke lægge skjul på, at det har været hårdt. Heldigvis har vi haft et superfint samarbejde med kommandantskabet her på Nyholm, og det er en kæmpe gave at se det hele kulminere i dag og gå op i en højere enhed med glade kadetter og god stemning, siger en anden af kadetterne bag planlægningen, kadet Casper Storsveen fra FLOS.

Han peger desuden på, at der i processen har været meget læring, som er direkte overførbart til officersgerningen.

- Blandt andet har områder som detailplanlægning, logistik, kommunikation og ikke mindst budgettering og økonomi fyldt rigtig meget de seneste måneder. Og det er jo alle områder, som man ofte er i berøring med som officer, siger Casper Storsveen, der sammen med kolleger fra Flyvevåbnets og Beredskabsstyrelsens Officersskole fik hentet den samlede sejr - og den eftertragtede pokal - med hjem til Svanemøllens Kaserne. ■

”

Jeg tror, vi havde de indledende møder allerede tilbage i februar, så det har taget os virkelig lang tid. Da begyndte vi at planlægge, og så har det virkelig bare spidset til, og her i juni har det været helt vildt, fordi vi både har haft vores studier at passe, eksamen og det her stævne at planlægge ved siden af tjenesten. Så der har været run på.

Christina Berger, frivillig kadet bag planlægning og gennemførelse af DAKA i år.

”

Så kom der et gevaldigt drøn. Og så kom der tre mere. Fire hvide bomuldsskyer viste sig på himlen lige over os. Det var første gang, jeg har set ballistiske missiler blive skudt ned.

Nicolai Abildgaard,
forsvarsattaché

EN POST I BRÆNDPUNKTET

Krigene i Mellemøsten har gjort forsvarsattaché-posten i De forenede arabiske Emirater mere interessant, end da Nicolai Abildgaard trådte til i 2023. Obersten, der befandt sig i Abu Dhabi under de første iranske missilangreb, beretter om et velfungerende land med muligheder for dansk forsvarsindustri.

TEKST NIELS-BIRGER DANIELSEN FOTO CLAUS BECH

- SITUATIONEN ER SPÆNDT I REGIONEN, OG DEN BLIVER MERE KOMPLEKS DAG FOR DAG.

Det sagde oberst Nicolai Abildgaard, dansk forsvarsattaché i De forenede arabiske Emirater, først i august til *Officeren* i telefon fra hovedstaden Abu Dhabi om udviklingen i Mellemøst-krisen. Samtalen var en opfølgning på et interview en måned før på Kastellet i København, da han var på et kort besøg i anledning af sin datters studentereksamen.

Der var sket meget på den måned. Forud for mødet på Kastellet havde der været relativt roligt siden våbenhvilen den 8. april. Men i juli eskalerede konflikten igen med fornyede amerikanske luftangreb på Iran og bl.a. iranske missilangreb på et kraftværk og et afsaltningsanlæg i Kuwait. Kort før deadline tyder situationen på mulige fredsforhandlinger, men det endelige udfald er ukendt.

Oberst Abildgaard er sideakkrediteret til Saudi-Arabien, Kuwait og Qatar og har den seneste tid været til flere møder i nogle af disse lande. En officer fra et land i regionen kunne her muntert berette om et eksempel på, hvordan krigen er blevet en del af hverdagen. Iranske missiler er blevet skudt ned over landet.

- Civile indbyggere går ud i ørkenen og samler vragstumper op. Missilerne er af en god stål kvalitet, og der er opstået et marked for missilstumper. De kan bruges til at fremstille 'minde-dolke', hvilket er blevet en stor trend.

Vidne til missilnedskydning

Forsvarsattachéen har været i brændpunktet siden krigens første dag. Om formiddagen lørdag den 28. februar kiggede han forbi hos sin newzealandske kollega i Abu Dhabi. Et par timer forinden havde Iran truet med gengældelsesangreb på bl.a. Emiraterne (UAE), efter at USA og Israel havde iværksat deres massive angreb på Iran. De to kolleger begyndte at følge nyhederne.

- Så kom der et gevaldigt drøn. Og så kom der tre mere. Fire hvide bomuldsskyer viste sig på himlen lige over os. Det var første gang, jeg har set ballistiske missiler blive skudt ned, erindrer Abildgaard.

- Jeg fik fat i min kone, og så sidder man og følger med på en meget lang lørdag. Vi blev opfordret til at opholde os mest muligt i vores hjem.

Landets alarmsystem blev en del af hverdagen.

- Når der er borgeralarm, lyder høje, gennemtrængende alarmtoner på alle mobiltelefoner i varslingsområdet. Herefter skal man straks søge væk fra vinduer. Nogle sad de første 24 timer i deres p-kælder, men så begyndte det langsomt at gå op for folk, at UAE's luftværn var effektivt, uddyber Nicolai Abildgaard.

I den første del af krigen var Emiraterne et primært mål for Irans regionale reaktion mod nabolandene. Blandt andet på grund af landets relation til Israel. Relationen eksisterer i kraft af Abraham-aftalerne fra 2020, der med USA's medvirken normaliserede forbindelserne mellem Israel og bl.a. Emiraterne og Bahrain.

- Landet blev ganske enkelt ramt af flere missiler, droner og krydsermissiler end noget andet land. Det skete i et forsøg på at lægge pres på særligt USA og at ramme militære baser.

UAE er på mange måder Irans diametrale modsætning.

- Men samtidig bor der også mange eksiliranere i landet. Derfor er der tale om en meget kompleks relation. Og historisk har man haft en god samhandel med bl.a. mange landbrugsprodukter importeret fra Iran.

Stillingen der stod til afvikling

I foråret 2023 lignede det en ganske fredelig udstationering, da Abildgaard fik jobbet efter to år som afdelingschef ved Multinational Division North (MND-N) i Letland.

- Mine tre børn var dengang 18, 16 og 12 år. Vi flyttede

derned med de to yngste, fortæller obersten, der tidligere har været udstationeret med familien i Storbritannien og Belgien.

- Stillingen stod til at blive lukket i løbet af ca. et år. Man syntes på det tidspunkt ikke, at det gav mening fortsat at have en forsvarsattaché i Abu Dhabi, som var et levn fra årene i Afghanistan.

Terrorangrebene af Hamas mod Israel den 7. oktober 2023 ændrede alt.

- Godt nok lå Abu Dhabi langt væk. Men begivenhederne i hele Mellemøsten blev overraskende hurtigt sammenvævede, efterhånden som begivenhederne eskalerede, husker Nicolai Abildgaard.

I dag synes der ikke at være noget ønske om at afvikle stillingen. Et andet tegn på Mellemøstens øgede betydning set fra en dansk synsvinkel er, at en forsvarsattachéstilling nu er etableret i Libanon.

Af de fire lande, Abildgaard dækker fra sit kontor på ambassaden i Abu Dhabi, har Emiraterne hovedprioritet.

- Jeg bruger 85-90 pct. af min tid i UAE og besøger de andre lande, jeg betjener, når der sker noget specifikt, f.eks. en forsvarsmesse, officielle møder og konferencer. Et godt eksempel på løbende relationspleje til de andre lande er det saudiske forsvarsministeriums *Ifthar* (aftensmad) under Ramadanen, hvor det er velset, at man deltager som akkrediteret attaché.

Landene er velstående – De forenede arabiske Emirater f.eks. med den 13. højeste per capita-indkomst i verden –, og deres forsvarsbudgetter er høje. UAE bruger 4 pct. af sit bruttonationalprodukt på forsvar; i Saudi-Arabien er forswarets andel helt oppe på 6,5 pct.

Jobbet er alsidigt og i hverdagen kommer oberst Nicolai Abildgaard rundt i kroge både arbejdsmæssigt og privat, der ser meget anderledes ud end det, vi kender hjemme fra Danmark.

”

Når danske firmaer henvender sig, bidrager jeg gerne med lidt rådgivning og får sendt dem i den rigtige retning. Hvis de bliver mere seriøse, så går det typisk via det såkaldte trade council under Udenrigsministeriet, som derefter kan assistere med f.eks. markedsanalyser og kommercielle møderækker.

Nicolai Abildgaard, forsvarsattaché

Lydhørhed fra myndighederne

Nicolai Abildgaard betegner indsatsen fra UAE's jord-til-luft-forsvar som 'verdensklasse' med en nedskydningsrate på 96 pct. Man undgik dog ikke dødsopfre.

- I alt 13 personer mistede livet – oftest dræbt af rester fra nedskudte missiler –, og ca. 230 mennesker fra 31 forskellige lande blev såret i den første runde før våbenhvilen.

Alarmsystemet blev hurtigt optimeret, og man fik efterhånden kun alarmer, hvis man befandt sig i et område med risiko for nedfald.

Styret i UAE er traditionelt arabisk, og Abildgaard oplever det som et moderne arabisk land med god myndighedskontakt til borgerne.

- F.eks. blev det opfattet som en stor gene – særligt for familier med små børn –, at de gennemtrængende alarmtoner lød på mobilene om natten, hver eneste gang der var alarm. Det blev hurtigt ændret til, at natsignalet blev et højt 'ping' i tidsrummet mellem 22 og 8 om morgenen, fortæller Abildgaard.

- Vi lærte også den monotone lyd af Shaheed-droner at kende, når de fløj forbi hjemmet ved et par lejligheder, og Iran angreb også med krydsermissiler. UAE's meget avancerede og lagdelte luftværn tog sig primært af de ballistiske missiler, mens kampfly og kamphelikoptere primært tog sig af dronerne. Derudover anvendte Emiraterne også andre systemer, hvoraf flere var lokalt udviklede og produceret.

Udlændingene blev i Dubai

Efter at Iran i begyndelsen var gået efter militære mål omkring Abu Dhabi, flyttede de tyngden til Dubai, der har 4,6 mio. indbyggere. Den civile lufthavn blev bl.a. ramt. Expats udgør ikke mindre end 90 pct. af Emiraternes 11 millioner indbyggere.

- Det virkede, som om man ville lægge pres på verdenssamfundet gennem expats. Det er i hvert fald en af teorierne bag denne ændring af militær adfærd, siger Nicolai Abildgaard.

F.eks. er ca. 240.000 briter, 60.000 amerikanere og 25.000 australiere bosat i UAE. Trods frygt for, at de fastboende udlændinge ville flygte, vendte de i det store og hele tilbage.

- Borgeralarmen lyder og giver folk et mentalt varsel. De giver en følelse af, at der er styr på tingene. UAE's myndighederne gjorde generelt meget ud af at holde landet kørende – med åbne restauranter og flyafgange i videst muligt omfang som normalt.

Der er en fast fransk styrke i Emiraterne, hvor Frankrig har sit regionale militære hovedkvarter. Der er også et amerikansk kontingent i landet.

- Begge lande regnes for tætte partnere. Storbritannien har et historisk bånd til UAE, og her er der også et tæt samarbejde – typisk inden for militær teknologi og træning.

Ministerium for lykke

Ved sin ankomst var Abildgaard positivt overrasket over, hvor glade udlændinge er for at bo og arbejde i UAE. Landet, der består af syv emirater, har en fælles præsident og regering.

Emiraterne rangerer højest i Mellemøsten i FN's Human Development Index.

- Landet har en filosofi, der går ud på, at 'hvis vi skal tiltrække talentfulde folk, så må vi have et samfund, de kan lide at leve i'. Som noget karakteristisk har regeringen en *Minister of Happiness* og en *Minister of Tolerance and Co-Existence*.

Ønsket om at gøre landet attraktivt er til dato blevet kronet med succes, for i 2025 var der en indvandring på ca. 1.000 mennesker om dagen – heraf 18-20 dollarmillionærer.

Lægger vægt på medproduktion

De forenede arabiske Emirater havde tidligere rollen som den ressourcestærke køber af militære kapaciteter fra andre lande. Under Yemen-krigen (2015-19) imod houthi-bevægelsen indførte Vesten imidlertid forsvarseksportrestriktioner imod flere af golfstaterne, hvilket blev opfattet meget negativt af de berørte lande. Man mente simpelthen ikke, at Vesten forstod truslen og kompleksiteten i forhold til den iransk støttede houthi-bevægelse.

- Det har resulteret i en politik gående ud på, at 'vi ikke igen vil stå i en situation, hvor vi kan afpresses, fordi vi ikke kan lave tingene selv'. Man vil simpelthen have sin egen forsvarsindustrielle base, og man er kommet meget langt. Der er et antal andre strategiske udviklingsambitioner, som bl.a. tæller AI, vedvarende energi, digitaliseret samfund og rumforskning, uddyber obersten.

- UAE er gået fra at være et land, der kun køber, til at kunne designe, udvikle og producere systemerne selv. Danske virksomheder, herunder også forsvarsindustriaktører, har allerede regionale kontorer og afdelinger i landet, og flere er på vej ind.

- En del danske firmaer er hernede for at udstille på de store messer – og endnu flere for at afsøge muligheder.

Det er nyttigt at tænke i den højst mulige grad af 'lokalisation'. Det firma, der tilbyder størst mulig medproduktion og udvikling i et ligeværdigt partnerskab, vil typisk være emiratiernes foretrukne valg, pointerer Abildgaard.

Slutmålet er som sagt at være en uafhængig og anerkendt aktør, der selv kan håndtere hele processen fra udvikling til udfasning af militære kapaciteter.

Eksportfremme

Landene i regionen er et marked i vækst, og der bruges mange penge på udvikling og på at tiltrække kompetencer. UAE er f.eks. hvert andet år vært for de meget store forsvarsmesser IDEX/NAVDEX og Dubai Airshow, og i det modsatte år lægger Saudi-Arabien jord til World Defence Show. Og Qatar huser en stor maritim messe hvert andet år.

Radar-teknologi, militær software og droner er eksempler på områder, hvor danske firmaer kan spille med i den globale liga.

- Når danske firmaer henvender sig, bidrager jeg gerne med lidt rådgivning og at få sendt dem i den rigtige retning. Hvis de bliver mere seriøse, så går det typisk via det såkaldte *trade council* under Udenrigsministeriet, som derefter kan assistere med f.eks. markedsanalyser og kommercielle møderækker.

Frokostmøder

I sit netværksarbejde bruger obersten meget at invitere udvalgte kolleger på frokost – f.eks. attachéerne fra Indien eller New Zealand. På to-mandshånd naturligvis.

- Det kan give grundlag for en temaindberetning: Hvad tænker min internationale kollega om den aktuelle globale situation? Det vil de fleste faktisk gerne medvirke til. Ofte er der en grund til, at de lande agerer, som de gør.

Et tegn på Abildgaards store kontakthæder er, at han tillige er NATO's forsvarsattaché i De forenede arabiske Emirater og formand (Dean) for de ca. 90 forsvarsattachéer i UAE.

- De to ekstra poster har helt klart været med til at udbygge mit netværk. Attachégruppen i Abu Dhabi er meget global og tæller kolleger fra så forskellige lande som øgruppen Comorerne og Afghanistan.

Glad for at have familien med

Nicolai Abildgaards har haft familien med til UAE og har oplevet det som positivt.

- For mig har min familie været en uvurderlig indgang til at forstå sammenhænge på andre måder end ud fra min militære og professionelle tilgang. Særligt vores børns forståelse af samfundet gennem lokale venskaber har været utroligt lærerigt. ■

Nicolai Abildgaard

Født 1974 i Gentofte

Siden 2023: Oberst og Danmarks forsvarsattaché i Abu Dhabi, De forenede arabiske Emirater.

2021-23: Chef for Uddannelse og Øvelser, Multinational Division North (MND-N) i Letland.

2020-21: Garnisonskommandant på Bornholm og chef for Bornholms Hjemmeværn.

2016-20: Oberstløjtnant og chef for Gardehusarregimentets Opklaringsbataljon, Bornholm – herunder i 2019 udsendelse til Irak som SNR i Bagdad under Operation Inherent Resolve.

2014-16: Teamleader ved Force Generation for NATO's næstkommanderende i Europa (DSACEUR), Belgien.

2013-14: Operationsstaben og Ledelsessekretariatet, Forsvarskommandoen.

2012-13: SNR og planlægningschef ved Regional Command South West i ISAF-styrken, Afghanistan.

2009-12: Udstationeret i Storbritannien som major og forbindelsesofficer til British Army HQ.

2007-08: Taktiklærer på Hærens Officersskole.

2007: Chef for Target Audience Analysis (PsyOps) i ISAF-hovedkvarteret, Afghanistan.

2002-06: Lyske Dragonregiment, avancement til kaptajn – herunder udsendelse i 2002 med SFOR-styrken til Bosnien-Hercegovina som premierløjtnant og kampvognsdelingsfører.

1997-2000: Officersuddannelse, Hærens Officersskole.

1995-97: Sergent og sekondløjtnant, Jyske Dragonregiment – herunder udsendelse som delingsfører med IFOR-styrken i Bosnien-Hercegovina 1996-97.

1994-95: Reserveofficers- og sergentuddannelse samt kursus på Hærens Kampscole.

En række kurser, bl.a. stabskursus i Storbritannien (2008-09) og strategisk ledelseskursus (2017-18). Vejleder på FC SIKU (2018-20). Master of Arts i Defence Studies fra King's College London (2008-2010).

HENSOLDT TAERVUS

One System. Electromagnetic Warfare for Today and Tomorrow

TAERVUS is **HENSOLDT's** family of tactical land electronic warfare solutions, combining Electronic Support (ES), Electronic Attack (EA) and Spectrum Battle Management within a common, modular System-of-Systems architecture.

Designed as a platform-independent solution, **TAERVUS** enables seamless interoperability across platforms and mission domains. From individual subsystems to complete turnkey systems, including fully integrated platforms with mission systems, **TAERVUS** transforms spectrum data into actionable intelligence and delivers precise electromagnetic effects, enabling faster decision-making and greater operational effectiveness.

Taervus – From Insight to Effect

www.hensoldt.net

Discover the future
with us at
DALO - Booth no. U2446

HENSOLDT
Detect and Protect.

Forsikring til jer, der sikrer os andre

Vi i Tryg og I i det danske Forsvar har noget til fælles. I en verden, der forandrer sig, arbejder vi begge for at skabe tryghed i Danmark. Men jeres arbejde er ikke bare et arbejde, det er en indsats, der fortjener en ekstra salut.

Som medlem af HOD får du derfor både **Ekstra Tryghed og andre fordele** med i forsikringerne hos os.

- Ring 70 33 25 25
- eller scan QR-koden

tryg.dk/partner/hod

Er du kadet?

Vi har også fordele til dig.

ARBEJDSTIDSYDELSE UNDER SYGDOM, FAST PÅREGNELIGHED

HOD BLEV KONTAKTET AF ET MEDLEM, som igennem en periode havde været sygemeldt og delvist sygemeldt/delvist raskmeldt.

Før denne periode havde pågældende været en fast del af en vagtrose som tilkaldevagt. Typisk en vagtuge om måneden. Under sygemeldingen havde arbejdsgiver ikke udbetalt vagttillæggene og heller ikke under den delvise raskmelding.

HOD kontaktede Personelkommandoen (PKOM), som var enig i HOD's påstand om, at når der var tale om en fast vagtordning, så skulle medlemmet have vagttillæggene både i sygeperioden og den delvise sygeperiode, også selv om pågældende

ikke kunne bestride vagten. Det er her fast påregnelighed kommer ind. Man skal have den faste løn, man var berettiget til, også hvis man bliver syg, når man normalt indgår i en vagtrose.

Så snart pågældende er raskmeldt, vil der kun gives ydelser, såfremt pågældende tiltræder vagtrosen igen.

HOD og PKOM's enighed er sendt videre til pågældende og dennes chef, hvorefter HOD afventer, at forvaltningen tilpasses, og at de skyldige ydelser udbetales.

Konsulent Steen Gøtsche

OFFICEREN

Nr. 4/2026, 35. årgang
ISSN: 2445-5326
Fagbladet Officeren er udgivet af Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD)
Borupvang 2B, 2. tv
DK-2750 Ballerup
Tlf. +45 3315 0233
Fax: +45 3314 4626
www.hod.dk
Facebook: Hovedorganisationen af Officerer i Danmark

Ansvarshavende redaktør:
Oberstløjtnant Niels Tønning
+45 2237 3966
niels@hod.dk

Redaktør:
Pressechef Vickie Lind
+45 5159 0742
vickie@hod.dk

Grafisk design:
ThinkCreative

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer:
Ocean Design ApS
Dragstrupvej 12, Dragstrup
3250 Gilleleje
Annoncechef Casper Aistrup
cha@oceanmedia.dk
+45 3154 0300

Annoncepriser:
1/1 side: kr. 9.450
1/2 side: kr. 5.850
1/4 side: kr. 3.500
1/8 side: kr. 2.350
Priserne er inkl. 4 farver.

Redaktionen forbeholder sig ret til at afvise annoncer, der strider mod bladets tone og ånd.

Deadline for indlæg og annoncer:
Blad nr. 5/2026: 21. september
Som udkommer: 23. oktober
Blad nr. 6/2026: 16. november
Som udkommer: 18. december

Abonnement: 828,- kr. pr. år.

Redaktion afsluttet den 21. august 2026.

Kontrolleret oplag: 5.122 i perioden 1. juli 2017 - 30. juni 2018

Fagbladet Officeren er via trykkeriet Jørn Thomsen Elbo A/S certificeret efter følgende internationale standarder: ISO 14001 miljøcertificering, ISO 9001 kvalitetscertificering, FSC-certificering og SvaneMærket. Magasinet er trykt på miljørigtig papir med vegetabiliske farver.

10

– Vi har mange spørgsmål, som de ikke kan give os svar på, fordi de ikke engang selv kender svaret. Det er til tider lidt frustrerende, men det er også sjovt at få lov til at være hold nul.

Paprika Gjerulf, værnepligtig

Læs: Dronepionererne